

Stručni rad

ČAROBNI SVIJET PRIRODE I BESPLATNE IGRE ZA MALU DJECU

Tanja Radović Kantardžić

Osnovna šola Primoža Trubarja Laško, Slovenija

Sažetak

Kroz igru djeca uče i stječu osnovna znanja za život. Međutim, budući da smo mi odrasli odgovorni za djecu, moramo im pokazati smjernice koje treba slijediti. Ključ je svakako zdrav i kvalitetan život koji omogućuje život u prirodi i mogućnost slobodnog istraživanja okoliša. Priroda nam omogućuje da se uzbuđujemo, podučavamo i stječemo iskustvo. Prirodno okruženje ima prednosti koje zadovoljavaju potrebe djece za poticajnim i raznolikim okruženjem za igru. Igra na otvorenom trebala bi se odvijati svaki dan, bez obzira na vremenske prilike, jer bi trebala omogućiti djetetu razvoj kreativnosti i prije svega puno kretanja. Djeci nudimo mogućnosti za trčanje, skakanje, penjanje, klizanje, sanjkanje, prskanje, igru s pijeskom, otkrivanje prirode... Igra je vrlo složena aktivnost koja se može tretirati na vrlo različite načine i daleko je od istraživanja.

Ključne riječi: šuma, djeca, slobodna igra, priroda.

1. Uvod

Većina autora značenje igre tumači na svoj način, zbog čega postoje brojna objašnjenja i teorije. Igra stoga pokriva širok raspon činjenica, kako za djecu tako i za odrasle. Jedinstvena definicija dječje igre komplicirana je činjenicom da se radi o igri za djecu različite dobi i za različite vrste igre (igra uloga, društveno-dramska, maštovita, konstruktivna, pokretna ili društvena igra. Zapravo, različiti autori koriste različite, ali slične kriterije za definiranje igre. (3)

Svaka igra također pokazuje djetetovu potrebu da na poseban način utječe i mijenja okolinu. U igri dijete uči biti neovisno o svojoj okolini, a ujedno ga igra potiče na aktivnost. Dijete se igra zbog užitka koje mu igra pruža, a ne zbog vanjske prisile. U njoj su tijek i smisao, pa djetetu nije najvažniji krajnji rezultat nego sam proces, uživanje i zadovoljstvo u igri (2). Djeci je potrebno neposredno iskustvo s puno praktičnih aktivnosti, materijala, puno istraživanja. Trebaju im puno prilika da to iznova i iznova prožive kroz igru koju sami kreiraju i vode.

2. Središnji dio

Dječje okruženje ograničeno je na mali dio svijeta u kojem se djeca kreću. No, ovaj je prostor iznimno šarolik i zanimljiv pa je važno da odrasli ohrabre djecu i ponude im dovoljno mogućnosti za upoznavanje i istraživanje okoliša. Vanjski okoliš je važan za djecu jer im daje svjež zrak i prostor u kojem se mogu slobodno kretati. Boravak u prirodnom okruženju posebno je važan za djecu jer za njih ima brojne prednosti. Mnoga istraživanja upućuju na to da redoviti život u prirodnom okruženju donosi razvijenije motoričke sposobnosti, poboljšanje fizičkog zdravlja, manje agresije i konfrontacije te bolju koncentraciju. Prirodno okruženje djeci nudi golemo bogatstvo osjetilnih iskustava i otvorenih materijala i predmeta. Pospješuje cjeloviti razvoj djeteta i omogućuje napredak u svim područjima razvoja. (6) Šuma je izvrsno mjesto za istraživanje, igru i život u njoj. Šuma je naše najveće bogatstvo.

Kroz igru djeca upoznaju svoje vršnjake te se tako uče toleranciji i stječu osjećaj međusobne suradnje, uz to razvijaju svoje mišljenje i uče samostalno rješavati probleme ili konflikte. Dijete također ima sposobnost emocionalnog izražavanja prema određenim sadržajima ili vršnjacima. Slobodna igra u prirodnom okruženju iznimno je važna, jer pomaže jačanju imunološkog sustava te tjelesnom i motoričkom razvoju djeteta. Prvo, u razvoju se pojavljuje funkcionalna igra, koja je s kognitivnog stajališta najjednostavnija vrsta igre. U prvoj godini prevladava funkcionalna igra, no u drugoj godini njezina pojava počinje opadati, iako se u razvojno višim oblicima nastavlja tijekom cijelog predškolskog razdoblja. U funkcionalnoj igri djeca vježbaju svoje perceptivno-motoričke sposobnosti i stječu nove. Ova vrsta igre utječe na razvoj razumijevanja uzročno-posljedičnih veza te na sposobnost predviđanja i predviđanja. (4)

Samu igru možemo nazvati vježbom, djetetovim slobodnim činom, izvan običnog i stvarnog života, koji ipak može do kraja ovisiti dijete. Igra je proces u kojem dijete uživa, pa se podrazumijeva. Igra se odvija u vremenu i prostoru po našem izboru, stvarajući tako međusobne društvene veze. Igra nije specijalizirana, definirana, planirana aktivnost, niti je usmjerena na rezultate. No, naprotiv, igra je jednostavna, multifunkcionalna, spontana i interno motivirana, što proizlazi iz potreba samog djeteta i kao takva najbolje odgovara zakonitostima razvoja djeteta. Dijete ulazi u igru

svojevoljno, jer mu igra daje osjećaj sigurnosti i udobnosti, pa voli intervenirati u igru i sam je organizirati. Igra je za dijete vrlo vrijedna zbog samog procesa igranja, jer ju može kreirati izravno po svom izboru. Također omogućuje djeci istraživanje društvenih uloga i priprema ih za aktivno uključivanje u obiteljski i društveni život. Kada djeca dožive osjećaj kako je biti netko drugi (majka, otac), na taj način počinju trenirati sposobnost gledanja svijeta tuđim očima. Takvo igranje uloga predstavlja važan razvojni korak na putu zrelog društvenog ponašanja. Istraživanja pokazuju da slobodna, nestrukturirana, maštovita igra pridonosi razvoju jezika i sposobnosti usredotočenosti. Igra je primarna i nezamjenjiva dječja aktivnost. Poseban je upravo zato što proizlazi iz djetetove unutarnje motivacije i predstavlja djetetovu aktivnost po njegovom izboru. To je funkcionalan i svrsishodan način učenja za dijete predškolske dobi, čime se stječu složene vještine koje će mu biti korisne tijekom cijelog života.

Dječja igra ima više značenja. Omogućuje djetetu da shvati vrijednost moralnih vrijednosti. U kontaktu s drugom djecom razvija znanja o važnosti poštenja, istinoljubivosti i hrabrosti, osim toga stječe navike pozitivnog ponašanja koje ne bi stekao u kontaktu samo s odraslima. Oponašanjem ponašanja drugih ljudi moguće je steći nove oblike ponašanja koje promatrana osoba izražava. Dječje igre se razlikuju po sadržaju, broju sudionika, mjestu izvođenja, načinu organizacije i mnogim drugim karakteristikama.

Dijete je vrlo motivirano u igri, iako odrasli ne shvaćaju uvijek dječje igre kao izazov. Povezuje sve aspekte razvoja i učenja, posebno afektivnih i kognitivnih funkcija. Kada dijete ima dovoljno vremena za slobodnu igru, ono prerasta u složenije i postaje kognitivno i socijalno zahtjevnije. Kroz njega dijete istražuje materijale i otkriva njihova svojstva, maštovito koristi svoje znanje za igru s njima, izražava svoje emocije i otkriva unutarnje osjećaje, održava emocionalnu ravnotežu, tjelesno i psihičko zdravlje i dobrobit. Tijekom slobodne igre dijete razvija osjećaj tko je i koja je njegova vrijednost, uče društvene vještine i dijeljenje jedni od drugih.

Samostalno se nosi s sukobima i uči rješavati probleme, razvija komunikacijske i jezične vještine te se služi znakovima – upotreba simbola ključna je u razvoju učenja od osjetila do apstraktnog mišljenja.(4)

Djeca su veliki istraživači, odrasli se samo trebaju odvažiti, dopustiti im i dati im slobodu istraživanja. Djetinjstvo je ponekad bilo puno slobodnog vremena, lutanja i igre u prirodi do navečer. U današnje vrijeme djeci ostaje malo vremena za slobodnu igru ili se odrasli boje opasnosti koje bi se mogle dogoditi. Igra na otvorenom omogućuje djeci puno kretanja, ali i razvoj njihove kreativnosti u svim godišnjim dobima. Igra na otvorenom je svakodnevna prilika da se djeca uključe u živu i glasnu igru. Djeca bi trebala istraživati prirodni okoliš, upoznati ga i doživjeti promjenjive vremenske prilike i godišnja doba. Vani djeca imaju prostor za trčanje, skakanje, bacanje, ljuljanje, sanjkanje, igru s pijeskom, vožnju biciklom.

3. Zaključak

Svijet prirode mjesto je za istraživanje, učenje o riziku, izgradnju samopouzdanja i bijeg u maštu. Iskustveno učenje koje pruža igra na otvorenom ima pozitivne učinke na zdravlje, opću dobrobit organizma i na razvoj ekološke svijesti. Danas se poprilično bojimo rizika povezanih s učenjem i igrom u prirodi – istina je da djeci trebamo osigurati sigurnost, ali im ipak trebamo dati priliku da istražuju prirodu. Igranje i učenje na otvorenom također pogoduju mentalnom zdravlju. Kroz zdravlje i dobrobit djece, mladih i cijele zajednice uspješnost razvoja ocjenjuje se kao najbolja kod djece čije se obrazovanje i učenje odvijalo u prirodi od najranije dobi.

4. Literatura

- [1.] Gyorek, N. (2012). Povabilo v gozd srečnih otrok. Evalvacijsko poročilo za pedagoške delavce. Kamnik: Samozaložba.
- [2.] Horvat, L., in Magajna, L. (1987). *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- [3.] Marjanovič Umek, L., in Kavčič, T. (2001). Otroška igra. V L. Marjanovič Umek in M. Zupančič (ur.), *Psihologija otroške igre. Od rojstva do vstopa v šolo*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- [4.] Santer, J., Griffiths, C. in Goodall, D. (2007). *Free Play in Early Childhood*. London: National Children's Bureau.
- [5.] Toličič, I. in Smiljanić, V. (1977). *Otroška psihologija*. Ljubljana: Mladinska knjiga
- [6.] Zupančič, M. (2001a). Vloga odraslega v otrokovi igri.
- [7.] Wilson, R. (2008). *Nature and young children: Encouraging creative play and learning in natural environments*. Oxon: Routledge.